

Handläggare
Kristina Eklund
Telefon: 08 50835534**Till**
Arbetsmarknadsnämnden
den 20 december 2016**Ärende 4****Yttrande över remiss av motion (2016:73) om ett
samlat grepp om stadens arbete med tolkning***Remiss från kommunstyrelsen, dnr 106-986/2016***Arbetsmarknadsförvaltningens förslag till beslut**

1. Arbetsmarknadsnämnden beslutar att översända arbetsmarknadsförvaltningens tjänsteutlåtande som sitt yttrande över motionen.

Arjun Bakshi
arbetsmarknadsdirektör

Karin Eriksson-Bech
utvecklingschef**Sammanfattning**

Kommunstyrelsen har remitterat motion (2016:73) Frida Johansson (L) om ett samlat grepp om stadens arbete med tolkning till arbetsmarknadsnämnden för yttrande. Motionen berör frågor om hur staden tillförsäkrar sig tillgång på tolkar i kontakten med personer som inte behärskar svenska.

I arbetsmarknadsnämndens verksamheter förekommer användning av tolkar, dock i olika stor utsträckning och med varierad utbildningsnivå hos dem som anlitas. Bristande tillgång på tolkar är ett problem, i staden likväl som nationellt.

Arbetsmarknadsförvaltningen
Utvecklings- och utreningsstabenLivdjursgatan 4
Box 10014
12126 Stockholm-Globen
Telefon 08 50835534
kristina.eklund@stockholm.se
stockholm.se

Arbetsmarknadsförvaltningen välkomnar de satsningar som regeringen har gjort de senaste åren för att öka tillgången på tolkar. Förvaltningen ser också positivt på Myndigheten för

yrkeshögskolans förslag om att göra tolkutbildningen till en yrkesutbildning. I sådana fall skulle staden kunna ansöka om att få bedriva utbildningen i yrkeshögskolans regi. Idag anordnas tolkutbildningen i huvudsak inom folkhögskolor och studieförbund och staden saknar möjlighet att anordna utbildningen och söka extern finansiering i form av till exempel statsbidrag.

Förvaltningen anser att riktlinjer för användningen av tolkar skulle kunna vara bra – men att huvudproblemet idag snarare är bristen på tolkar än brist på riktlinjer. Förvaltningen ser även en risk att verksamheterna skulle få svårt att leva upp till eventuella riktlinjer. I ett sådant sammanhang är det oklart vad riktlinjerna skulle bidra till.

Bakgrund

Tolkutbildningen är en eftergymnasial utbildning som ges av framförallt folkhögskolor och studieförbund i form av en grundutbildning på vanligtvis ett år. Efter genomförd grundutbildning kan den enskilde arbeta som icke auktoriserad tolk eller göra ett prov för att bli auktoriserad. Stockholms universitet erbjuder tolkutbildning på högskolenivå, som även den ger behörighet till att söka auktorisation. Därutöver finns anordnare som erbjuder kortare tolkutbildningar med varierande grader av uppnådd behörighet.

Det är Kammarkollegiet som ansvarar för auktorisationen av tolkar. Kammarkollegiet ansvarar också för ett register över auktoriserade tolkar och över tolkar som har genomgått den grundläggande utbildningen med godkänt resultat men som inte har ansökt om auktorisation.

Brist på tolkar uppmärksammat nationellt

Det råder brist på tolkar med genomförd grundutbildning och i synnerhet brist på auktoriserade tolkar. Få av alla verk samma tolkar är auktoriserade och endast ett litet antal klarar provet för auktorisation. Under åren 2013-2015 har mellan 50 och 60 tolkar fått sin auktorisation varje år, vilket motsvarar mellan 13 och 15 procent av de som ansökt respektive år.

Bristen på tolkar är känd på nationell nivå. Regeringen tar upp frågan i budgetpropositionen för 2017 (Prop. 2016/17:1) och konstaterar samtidigt att behovet av tolkar förväntas öka under de kommande åren som en följd av det ökade antalet asylsökande och nyanlända. I propositionen beskriver regeringen insatser som vidtagits under 2016 och föreslår ytterligare insatser för att

motverka bristen. Bland annat föreslås Kammarkollegiet tillföras medel för att påskynda processen med auktorisering.

Myndigheten för yrkeshögskolan har de senaste åren fått en ökning av det statsbidrag som anordnare inom folkbildning kan söka för utbildningen. Antalet utbildningsplatser har därför ökat. Vidare har regeringen tillsatt medel för förbättrade möjligheter till validering för verksamma tolkar.

Myndigheten för yrkeshögskolan har också haft ett regeringsuppdrag att utreda frågan om tillgången på tolkar och tolkutbildningen. Myndigheten har bland annat föreslagit att tolkutbildningen ska bli en utbildning inom yrkeshögskolan i stället för att som nu nästan uteslutande vara en del av folkbildningen.

Användningen av tolkar inom arbetsmarknadsförvaltningen
Staden har ett ramavtal för tolktjänster och från detta kan tre typer av tolkar avropas; auktoriserade tolkar, tolkar som genomgått grundutbildning och övriga tolkar (med kortare utbildning). Genom upphandlingen har staden möjlighet att påverka kvalitet och omfattning av tolkar.

I arbetsmarknadsförvaltningens verksamheter förekommer användning av tolkar, dock i olika utsträckning. Utbildningsnivån bland de tolkar som används varierar, såväl auktoriserade tolkar som tolkar med enbart avslutad grundutbildning används. I verksamheter som är en del av en myndighetsutövning är tillgången på auktoriserade tolkar viktig. I andra verksamheter kan också tolkar med kortare utbildning användas. Ibland agerar anhöriga tolk, även om det i alla verksamheter är känt att det är en oönskad situation som riskerar kvaliteten i tolkningen.

Ärendet

Kommunstyrelsen har remitterat motion (2016:73) Frida Johansson (L) om ett samlat grepp om stadens arbete med tolkning till arbetsmarknadsnämnden för yttrande. Motionen berör frågor om tillgång och användning av tolkar när personer inte behärskar svenska i kommunala eller kommunalt finansierade verksamheter. I motionen föreslås att fullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att:

- ta fram riktlinjer för ökad användning av tolkar i kommunalt driven eller finansierad verksamhet,
- undersöka hur staden kan bidra till att fler tolkar, på de olika nivåer som staden behöver, utbildas, samt
- utreda om det går att utveckla organisationen för hur staden skaffar sig den tolkkompetens som den behöver.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom utrednings- och utvecklingsstaben. I handläggningen av ärendet har också representanter från SFI-centrum och Jobbtorg Stockholm bidragit.

Arbetsmarknadsförvaltningens synpunkter och förslag

För att individer ska kunna ta del av samhället innan de kan svenska är tillgången till tolkar viktig. För att garantera rättssäkerheten är det också viktigt att kvaliteten på tolkningen håller tillräcklig nivå. Detta är särskilt viktigt i de delar som kan ingå som en del av myndighetsutövningen, till exempel jobbtorgens arbete där enskilda aspiranternas dokumentation kan utgöra underlag för beslut om ekonomiskt bistånd. I det sammanhanget är det också viktigt att personalen har tillräcklig kompetens för att hantera situationer där tolk används.

Arbetsmarknadsförvaltningen konstaterar att den begränsade tillgången på tolkar, och särskilt auktoriserade, resulterar i att tolkar inte alltid kan användas när det behövs och att kvaliteten på tolkningen riskeras. Förvaltningen välkomnar därför de satsningar som görs på nationell nivå och instämmer även i Myndigheten för yrkeshögskolans förslag om att göra utbildningen till en statsbidragsfinansierad yrkesutbildning. Det skulle förhoppningsvis leda till fler utbildningsplatser och en bättre kvalitet på utbildningen. Om förslaget blir verklighet skulle staden kunna ansöka om att få bedriva utbildningen inom ramen för stadens yrkeshögskoleutbildning. Idag saknas möjlighet för staden att bedriva tolkutbildning eller på annat sätt bidra till att fler genomgår tolkutbildning som ger grundläggande behörighet och rätt till ansökan om auktorisation. Att utbilda tolkar på lägre nivå bör inte ses som ett alternativ då det är bristande tillgång på auktoriserade, eller i alla fall grundutbildade, tolkar som är framträdande.

Arbetsmarknadsförvaltningen ser att staden även kan använda möjligheten att i upphandlingen av tolktjänster ställa höga krav på kvalitet och omfattning av tjänsterna. Även här är tillgången på tolkar dock avgörande för möjligheten att leva upp till kraven.

Slutligen vill förvaltningen lyfta att personal kan behöva kompetensutveckling i hur tolk ska användas på ett bra och rättssäkert sätt.

Förslaget att ta fram riktlinjer för ökad användning av tolkar kan vara bra i en situation där tillgången på tolkar är god. Det kan vidare finnas behov av riktlinjer som tydliggör när olika typer av tolkar ska

användas. I dagsläget har förvaltningen dock svårt att se att sådana riktlinjer skulle få någon avgörande inverkan på användningsfrekvensen av tolkar. Förvaltningens uppfattning är att problemet med att tolkar inte används när det är befogat främst beror på att tillgången på tolkar inte klarar av att möta efterfrågan.

Bilaga

1. Motion (2016:73) om ett samlat grepp om stadens arbete med tolkning.